

I PRAVDA SE UTOPÍ, KDYŽ MĚŠEC DO VODY VSTOUPÍ (Ukrajinské přísloví)

ČÍSLO 13* ROČNÍK VI* 3. 4. 2013* (ČAS 1 – ročník XVII* Kurýr ročník VIII)

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízký a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: **občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.** Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Anderle. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

Čech nebo Němec, jak se to rýmuje

Petr Anderle

Mnohdy ještě stále hodnotíme lidi podle jejich křestního listu. Bohužel. Ačkoli historie nás učí, že jsou i jiná měřítka. Málokdy se však stane, aby téměř vedle sebe současně působily výrazné osobnosti rozdílného původu, vzdělání, názorů i činů.

Antonín Koňas byl rozhodně roduvěrným Čechem. Narodil se v roce 1691 v Praze a v tomto městě také v roce 1760 zemřel. Jiráskův páter Koniáš je ovšem výhradně ztělesněným zlem a Martin Růžek ho ve filmové roli ztvárnil tak hrůzostrašně, že dlouho nebylo možné pronést či napsat na obranu tohoto nešťastníka ani slovo.

A přitom syn pražského knihtiskaře Vojtěcha a jeho ženy Kateřiny mohl být úplně někým jiným, kdyby se ve svých sedmnácti letech nezamiloval. Jeho vyvolenou se stala katolická církev a jeho snem katolické Čechy. A tak po bohosloveckých studiích nastoupil P. Koniáš na svoji neuvěřitelnou misi, v jejímž rámci až pětkrát denně kázal (německy i česky), mezitím zabavoval a páčil knihy, případně v knihách méně závadných pouze škrtal či zamazával některé věty nebo celé odstavce. Jeho obsesivní chování můžeme posuzovat různě, faktem je, že zabavoval (a případně páčil) závadné knihy bez ohledu na to, v jakém jazyce byly napsány. Takže Koniáš nebyl paličem českých knih, ale knih, dle jeho posouzení závadných.

Mluví se o desetitisících spálených knih, ale Koniáš jich více zkonfiskoval, než spálil. Malý Toník původně snil o zámořských misiích jezuitů, avšak jeho nadřízení usoudili, že bude užitečnější doma.

Pravdou je, že Koniáš byl také docela schopným autorem; vydával své knihy v češtině, v němčině či v latině, některé práce vydal i ve třech jazykových verzích. Byl velice plodným překladatelem děl z němčiny a z latiny do češtiny. Psal tedy i díla jednoznačně vlastenecká.

Ani jezuité nebyli stoupenci bezohledných metod Koniášových. Svěho času uvažoval generál řádu P. Franz Retz o Koniášově odvolání z misíí, avšak Koniáš sám udivoval své okolí nezměrnou obětavostí, někdy i úžasnou sociální inteligencí. Například v letech 1741 – 42, kdy Prahu obsadila francouzská a bavorská vojska a dobývala ji vojska rakouská, se nestyděl žebrať a přinášet chléb potřebným, byť se při tom dvakrát nakazil infekční horečkou. Dokonce se naučil francouzsky, aby mohl podávat umírajícím nepřátelům rozhřešení, při jejich odchodu z tohoto světa.

Páter Koniáš byl ovšem cenzorem velice důmyslným. Již v roce 1729 sepsal *Clavis haeresim claudens et aperiens – Klíč kacírské bludy k rozeznávání otvírající, k vykořenění zamykající. Aneb Registřík některých bludných, pohoršlivých, podezřelých, nebo zapověděných kněh, s předcházejícími oučinnými prostředky, s kterými pohoršlivé a škodlivé knihy vyskoumati a vykořeniti se mohou.* V prvním vydání Klíče shrnul zkušenosti z deseti let jeho misionářské práce, o dvacet let později vyšlo druhé vydání, pochopitelně o mnoho podrobnější. Klíč byl k dispozici na každé faře. A podle něj i kněží rozhodovali o přípustnosti a nepřípustnosti knih, mnohdy šlo totiž také o knihy pouze mravně pohoršlivé. I když mezi zakázanými knihami je i Hájkova Kronika česká, poezie Šimona Lomnického či dokonce Kronika česká od papeže Pia II, či díla filozofa a katolíka Erasma Rotterdamského.

Proč tomu tak bylo, to se již nikdy nedozvíme, ale autoři seznamu věděli své. Klíč (titulní strana vlevo) byl v podstatě jakousi předzvěstí nám známého, ale často již zapomínaného *Poučení z krizového vývoje z prosince 1970*, v němž se konstatovalo, že okupace z roku 1968 byla bratrskou a nutně potřebnou pomocí. Což musel podepsat každý, kdo po roce 1970 vstoupil do KSČ. Takže nic nového pod sluncem.

Dvacet dva let po Koniášově smrti, v roce 1782 přijímá císař Josef II. v audienci velice vzdělaného a dobře vypadajícího devětatřicetiletého muže. Ten vysvětlil císaři, že není v zájmu státu, aby venkovští faráři požívali pověstného Koniášova Klíče ve své práci. Neboť je tak omezována svoboda uvažování poddaných. A že by bylo dobré, aby všechny výtisky Klíče byly farám odebrány a odevzdány do depozita Veřejné c. k. univerzitní knihovny. Josef II. uznal logiku argumentace návrhu a také se tak stalo. Muž, který s tímto návrhem přišel, byl na rozdíl od pražského rodáka P. Koniáše roduvěrným Němcem, který má obrovské zásluhy o rozvoj české knihy a českého knihovnictví vůbec. Jmenoval se Karel Rafael Ungar. Narodil se před 270 lety, 12. dubna 1743 v Žatci, kde v té době snad vůbec žádní Čechové nežili. Němčina byla jeho mateřským jazykem.

Karel Ungar vstoupil již ve svých patnácti letech do premonstrátského řádu, v němž převzal řádové jméno Rafael. Předtím vystudoval v rodném městě gymnázium. Premonstráti se od doby svého vzniku počátkem 12. století poblíž francouzského Prémontré zabývali především rozvojem vědy a vzdělávání. Jejich první klášter byl u nás založen již v roce 1142 na Strahově. Jejich heslem je „*Ad omne opus bonum parati*“, což znamená „Připraveni ke každému dobrému dílu“. A právě v klášteře na Strahově Rafaelu Ungarovi učarovaly knihy. Pilně zde studoval a nakonec si později vzal do správy celou klášterní knihovnu, která obsahovala mnohé knižní poklady. Současně pečoval i o velice rozsáhlou sbírku mincí. Nadaný chlapec již ve svých dvaceti pěti letech dosáhl studií na pražské Arcibiskupské koleji doktorátu filozofie, o dva roky později, v roce 1770 byl vysvěcen na kněze. Již tehdy byl znám jako stoupenec osvícenství, české literatury a kultury. Přednášel filozofii, přírodní vědy, matematiku a teologii. V letech 1786 – 88 byl děkanem filozofické fakulty a v letech 1789 – 1790 rektorem pražské univerzity. V říjnu 1780 byl mimo jiné jmenován správcem univerzitní knihovny v Praze a až do jeho smrti v roce 1807 vytvářel a reformoval knihovnický systém tak, že mnohá pravidla jím zavedená platí dodnes. Zasloužil se tak značnou měrou o rozvoj českého knihovnictví a o českou knihu vůbec. Konec konců ony povinné výtisky, které za zákona musejí vydavatelé poskytovat vybraným knihovnám pro jejich archivní účely, to byl Ungarův nápad. Více než padesát tematických oddělení, které Ungar zavedl, platí v Národní knihovně dodnes.

českého knihovnictví a o českou knihu vůbec. Konec konců ony povinné výtisky, které za zákona musejí vydavatelé poskytovat vybraným knihovnám pro jejich archivní účely, to byl Ungarův

Rafael Ungar. Kresil Goussier.

Již v době svých studií se tento muž zajímal o kulturní historii českého národa a stal se skutečným českým vlastencem a buditelem. Neznamená to ovšem, že by zavrhl jazyk mateřský, či kulturní svět, v němž vyrostl. Jako vzdělaný člověk věděl, že prolínání kultur je pro lidstvo tím nejlepším. Byl to on, kdo vydal krásný Balbínův spis „*Učené Čechy*“, který do té doby ležel v rukopise.

Důležité bylo i jeho přátelství s Mikulášem Adauktem Voigtem (1733 – 1787). Spolupracovali spolu (a také s Bornem a Pelclem) na vydání „*Podobizen vzdělaných mužů*“, což byly dva svazky životopisů významných českých umělců a vědců od doby Karla IV. Vyšly pochopitelně v němčině a v latině, byť šlo o dílo českých

vlastenců. Voigt pocházel z Horního Litvínova, vyrostl v jednoznačně německém prostředí, ale pro

vzdělaného člověka, podobně jako pro Ungera, to nebylo důležité. Základní vzdělání získal u piaristů, když mezi jeho učitele patřil Gelasius Dobner. Vědec, který miloval české dějiny natolik, že zaujal velice kritický postoj k jejich hodnocení, což jim mohlo jedině pomoci. Měl ovšem tu smůlu, že byl kněz a pražský Němec, takže na jeho kritický přístup k české historii dochází až koncem minulého století. Právě díky Dobnerovi Voigt pochopil význam vědy a umění pro národní existenci.

Ungerových pět vědeckých statí o minulosti české kultury, zveřejněných v ročenkách České společnosti nauk, patří dodnes mezi ozdobu české publicistiky 18. století. V roce 1790 ho právě za jeho vydavatelskou, publicistickou, knihovnickou a pedagogickou činnost, jmenoval Josef II. císařským radou. Dva roky předtím Karel Ungar veřejně demonstruje svoji podporu reformám Josefa II. tím, že vystupuje z premonstrátského řádu. V té době je rovněž veřejně známo, že je členem několika pražských zednářských lóží. Což se dodnes u nás bohužel považuje stále za něco nepatřičného.

Karel Rafael Ungar udělal nesmírně mnoho pro českou literaturu. Založil dokonalý knihovnický systém. Do univerzitní knihovny v Klementinu zařadil tisíce knih ze zrušených klášterů. Fondy knihovny za jeho působení vzrostly na trojnásobek. Zabezpečil všechny dosažitelné staré české tisky, kterých bylo kolem dvou tisíc, a zpracoval jejich katalog. S jedním úředníkem prozkoumal více než sto tisíc českých knih a spisů. Do knižního fondu zařazoval i soukromé knihovny, odkázané státu. A tam máme dodnes v Karolinu knihovnu Václava z Vřesovic, nebo knihovnu Jana Františka Löwa z Erlsfeldu. O tom, že této veřejné knihovně věnovali v roce 1777 svou majorátní knihovnu zástupci šlechtického rodu Kinských, se také již dohromady neví.

Když byla 30. října 1777 otevřena Veřejná c. k. univerzitní knihovna, šlo vlastně o první knihovnu tohoto typu v Evropě. Byť její veřejnost byla chápána jako přístupnost fondů pro studenty, pedagogy a členy učených společností. V té době měla tato knihovna více než 150 000 svazků a trojnásobně stoupl i počet čtenářů. V roce 1801 přicházelo do Klementina denně až 300 zájemců, kteří si vypůjčili kolem 500 knih.

Na čelní galerii barokního sálu Národní knihovny ČR je nápis Bibliotheca Nationalis. Nechal ho tam umístit Karel Rafael Ungar.

Muž, který také sepsal dějiny knihovnictví, o sobotách vzdělával knihovníky a prosazoval perfektní péči o knihy ve všech jazycích, leč na ty české nenechal nikdy dopustit.

Vidíte, dva muži, kteří mají nesrovnatelný podíl na rozvoji české kultury. Můžeme je označit téměř za současníky, avšak říci, že jeden byl Čech a druhý Němec, by bylo nejen nepřesné, ale strašlivě nesmyslné. Lidé se hodnotí jinak. Jednou to třeba tak bude fungovat obecně.

Vzpomínám na Volyň (4)

Václav Kulich

S historickou oblastí Volyně jsou spojeny osudy mnoha českých rodin. Volyň je dnes ukrajinský venkovský region s bohatou historií. Rozlohou je pouze o něco menší než Česko. Významná města jsou zde Rovno, Luck, Žytomyr, Novohrad-Volynskij, Dubno, Kremenec a další. Jde pravděpodobně o oblast, kterou jako první v dávných dobách osídlili Slované. Původně byla Volyň součástí Haličsko – volyňského knížectví, jednoho z nástupnických států po Kijevské Rusi. V roce 1366 se stala součástí Litvy, posléze po první světové válce připadla Východní Volyň Sovětskému svazu a Západní Volyň Polsku. 17. září 1939 vpadla do polské části Rudá armáda, roku 1941 pak vojska německých nacistů. Během Druhé světové války byla Volyň významným opěrným bodem Ukrajinské povstalecké armády; kromě osvobozenického boje však docházelo také k masakrům civilistů – Poláků a Židů, a to jak ze strany nacistů, tak ukrajinských nacionalistů. Po válce se celá Volyň stala součástí Sovětského svazu (1944–1991). Od roku 1991 je Volyň součástí samostatné Ukrajiny. Dosud zde existuje česká, polská a běloruská národnosti menšina a komunita římských katolíků (Luck a Žytomyr jsou sídly diecézí). Na rozdíl od převážně řeckokatolické Haliče je Volyň výrazně pravoslavnou zemí; nachází se zde i jeden z nejvýznamnějších monastýrů na Ukrajině – Počajivská lávra.

V několika pokračováních budeme otiskovat vzpomínky Václava Kulicha. Je to zajímavý muž. Na první (a dokonce ani na druhý) pohled byste neuhádali, že za dva roky oslaví osmdesátku. Po

absolvování vysoké školy báňské začal pracovat jako geolog na ostravském dole Michal. Jeho prvním velkým sportem bylo v té době horolezectví. V roce 1968 se přišel podívat na stavbu golfového hřiště v Šilhéřovicích a od té doby hraje vášnivě golf. Reprezentuje golfové seniory a jeho příznivci vzpomínají na jeho „Hole in One“ (jamka na první ránu), když 31. srpna 1999 mu na golfovém hřišti v Karlových Varech na třetí jamku vzdálenou 165 metrů stačila jedna jediná rána. Když odešel Ing. Václav Kulich v roce 1990 do důchodu, učinil jedno zajímavé rozhodnutí. Zakoupil sobě

paletu, malířské plátno, stojan, barvy a začal malovat. Potkali jsme se s ním před dvěma lety na vernisáži výstavy jeho zajímavých obrazů z golfového prostředí v Šilhéřovicích, letos přivezl na výstavu obrazy zachycující golf v Čeladné. Obě výstavy měla v programu velice agilní Galerie LARA, která je součástí Beskydského rehabilitačního centra v Čeladné. *Na snímku vlevo je Václav Kulich (uprostřed) se svými golfovými přáteli při vernisáži jeho druhé výstavy 22. února 2013. V pozadí dva z jeho golfových obrazů, ty jsou také na dalším snímku na konci textu.*

Nu a jak se tak hovoří a vzpomíná, zmínil se Václav Kulich i o zajímavých zážitcích svého dětství, které prožil právě ve Volyni. Jsou velice zajímavé. V jejich úvodu autor uvádí: *Toto vše, co jsem napsal, jsou vzpomínky jedenáctiletého chlapce. Jsem rád, že jsem se dožil jako starý muž doby, kdy o těchto vzpomínkách mohu otevřeně mluvit a psát.*

Čtvrté pokračování:

Večerníci

Večerníci.

Ve Stromovce bylo dost mladých děvčat a chlapců, převážně ukrajinských. V letních měsících se mládež pravidelně večer scházela na tak zvané „večernyce“, večerní posezení. Sedávali na kládách, které některý hospodář dovezl jako topení na zimu. Místa večernyc se měnila podle likvidace klád a dovezených nových. Česká a polská mládež se k ukrajinské přidávala. Na kládách se chlapci s děvčaty blíže poznávali, navazovaly se i milostné vztahy, ale hlavně se zpívalo. Zpívaly se především ukrajinské lidové písně, byly krásné a ukrajinská mládež je uměla zazpívat. Mezi děvčaty se vždy našel pěkný sopránek a mezi chlapci byl nejvzácnější silný tenor s velkými výškami, který dával písním potřebnou radost a půvab. Takovému chlapci se říkalo „zařahajlo“. V tom vynikal Ivan Dech. Byl to Ukrajinec, který se s rodiči přistěhoval z Polska, říkali jsme jim „pereselenci“. Bylo mu tehdy kolem osmnácti let, uměl truhlářské práce, byl sám vtip a hodně pil.

Když jsem po letech navštívil jeho otce a zeptal jsem se, co Ivan, tak mi odpověděl: „Ivan pije a pije, vidro vodky v sudki nechvatáje“. Ivan se upil.

Ivan vyrobil do naší školy ve Stromovce nové školní lavice. Vyráběl je v naší stodole a tak jsem jej požádal, aby mi do jedné z nich vydlabal čtvercový otvor na kalamář, takový kalamář jsem měl. Ostatní otvory byly kulaté.

Když jsem po letech navštívil svoji školu ve Stromovce a uviděl lavici se čtvercovým otvorem pro kalamář, sevřelo se mi hrdlo a moc jsem toho přítomným dětem neřekl.

Svátky.

Na Volyni se slavily dvoje svátky, pravoslavné a katolické. Pěkně jedny následovaly druhé. Do školy se nešlo, co však bylo nejdůležitější, že se mohlo na koledy chodit dvakrát. Zpívali jsme koledy ve všech třech jazycích, podle národnosti rodiny. Odnášeli jsme si pirožky, cukroví, bonbony, někdy i peníze.

Svátky bývaly veselé i smutné. Každá rodina je prožívala po svém. Jinak ti, kteří měli někoho blízkého na frontě, anebo neměli co dát na stůl. Nejsmutnější byli ti, kterým někdo z rodiny ve válce zahynul.

V době války byl problém s mletím obilí. Chyběla mouka a tak se mlelo různě, v mlýncích na kafe, nebo doma vyrobenými spíše drtiči zrna. Z takového šrotu se dal upéct nanejvýše chleba, ale ten nedržel pohromadě a rozsypával se. S pšeničnou moukou to bylo ještě horší. Upéct koláče, připravit nudle nebylo možné. K tomu všemu bylo málo cukru, někdy chyběla i sůl, nebyl ocet. Vše se nějak nahrazovalo, cukr sirupem z cukrové řepy, ocet se vyráběl z nezralých zelených švestek. Jedlo se více maso domácích zvířat, případně zvěřina a ojedinele maso koňské. V těchto podmínkách se dalo na sváteční jídlo pouze vzpomínat.

V lepších dobách hospodyně pekly vynikající chleba ze žitné mouky. Z pšeničné zase buchty, koláče a někdy i dorty. Pirohy se v českých rodinách nepekly. Často se vařily kaše, jáhlová, krupičná a kaše z pohanky. Dvoje jídlo bylo jen v neděli a o svátcích. Běžnou denní stravou byly husté polévky, často s masem. Jedly se k obědu i k večeři, přílohou byl vždy chleba. Jedla se hodně zelenina a ovoce. Mléko jsme pili denně.

Když se slavil Štědrý večer, připravovalo se několik chodů jídla. Vždy byl na stole jeden talíř prázdný, kdyby někdo přišel. Jiní tvrdili, že je to talíř připravený pro Ježíše Krista.

Nejchutnějším jídlem byly smažené buchtíčky, naplněné mletým mákem a zalité zahřátým medem. K tomu všemu voněl nazdobený stromeček. Ozdoby na něj jsme si vyráběli sami. Byly to různé slepované řetízky, jablíčka, ořechy, vata, někdy i zabaleny cukr a bonbony. Dárky jsme dostávali skromné, panenky vycpané pilinami, foukací harmoniku, hračky ze dřeva, většinou vyrobené rodiči.

Silvestr a přechod do nového roku se bujaře neoslavoval, ale vyváděly se různé kousky. Hoši složili sousedovi na střechu stodoly kompletní žebříňák, anebo vyměnili krávy a koně mezi sousedy. To se pak sousedé divili, čípak dobytek obsluhují.

Na Tři krále se koledovalo.

Velikonoce byly slavnými svátky. Veškeré obyvatelstvo bylo zbožné a naplňovalo kostely. Vajíčka se barvila cibulovými slupkami, šmolkou a mladými výhonky obilí. Pomocí vosku se vyráběly kraslice, každá národnost měla svoje vzory. Na pomlázku se chodilo s karabáčem, zpravidla se začínalo se svítáním. Chlapci se snažili zastihnout děvčata ještě v postelích, nejlépe v nočních košíčkách. Děvčata se na chlapce zpravidla připravovala a mnohým nachystala nepříjemná překvapení. Převážně to bylo nečekané polití studenou vodou.

Děti si z pomlázek odnášely vajíčka a pak si s nimi hrály „na ťukanou“. Dva proti sobě si ťukli vajíčky špičkami o sebe. Ten, kdo prorazil vajíčko, jej od soupeře dostal. Někdo z nás měl štěstí a tak donesl domů košíček malovaných vajíček, ale všechny byly rozbité.

Velikonoce podobně slavili i Ukrajinci. Měli však jednu rozdílnost, svěcení jídla. Jídlo světil pop. Aby nával věřících zvládl, světilo se v Lucku u řeky Styr. Někdy byla ještě řeka zamrzlá, musel se v ledu vysekat větší otvor, voda se posvětila a pak s ní se světilo jídlo. Pop v jedné ruce držel kropici a v druhé velký kříž k políbení. Příchozí se vždy hluboce uklonil a pokřížoval se.

Při jednom žehnání jídla se stalo, že dav nebyl ukázněný a začal se tlačit na popa a hrozilo nebezpečí, že popa strhnou do řeky. Ten si nevěděl rady, volal na dav a když to nepomohlo, začal věřící tlouci křížem po hlavách a křičel: „Vy svině!“

Na Ukrajině byl svátkem také První máj. Ten se slavil jen ve městě, v Lucku. Lidé na vesnici nebyli zvyklí a raději se věnovali svému hospodářství.

Jen jednou jsem si uvědomil význam tohoto dne, když ukrajinská mládež projížděla na vyzdobených vozech se žluto modrými prapory a s ukrajinským znakem, trojzubcem. Bylo to v době Říšského komisariátu Ukrajina, v době obsazení Ukrajiny německými vojsky.

Šucmani.

V letech 1941 až 1944, v době Říšského komisariátu Ukrajina, byly vytvořeny oddíly ukrajinských chlapců, my jsme jim říkali „šucmani“. Chodili v černých uniformách, měli zbraně a dostávali od německé armády pravidelný proviant. Nebyli nasazováni do bojů, pracovali v týlu vojsk. Káceli lesy pro potřeby německé armády. Káceli poctivě, takže vytvořili rozsáhlé paseky, jen ojediněle zůstaly stát menší stromy.

Šucmani bydleli v rodinách, u nás byli čtyři. Měli jsme z nich užitek, dělili se s námi o příděly. Byl to především chleba z ječné mouky, strašná umělá marmeláda, někdy slunečnicový olej. Dostávali i jiné věci, ale na ty si nevzpomínám. Vyjmenovaná jídla měla nezaměnitelnou chuť. Po několika měsících požívání to dál nešlo. Byli jsme rádi, když odešli.

Šucmani byli především Ukrajinci. Domnívali se, že pod německou správou bude lépe než v době Polské republiky, či v době Ukrajinské sovětské socialistické republiky. Ale nevyšlo to. Stejně za Ukrajince vládl někdo jiný a tak tyto chlapce snadno banderovci přesvědčili k útěku. Utekli se zbraněmi a muničním vybavením. V Lucku přepadli zbrojní sklady, aby se ještě lépe vyzbrojili. Pravděpodobně se stali dobrými bojovníky v řadách banderovců.

Rodiče se starali, jak se dalo.

V době války bylo vše orientováno na pomoc frontě. Týkalo se to jídla, léků, lékařů, oblečení a dalších věcí. Když jsme onemocněli, léčilo se podomácku. Lékem byl čaj, vařené mléko s cibulí a sádlem, med a muselo se ležet. Když byla horečka, tak se na záda stavěly baňky. Měli jsme z nich krásné tmavohnědé kulaté skvrny.

Horší to bylo, když se rozbolely zuby. Zub se buď zase podomácku vytrhl, byly na to různé metody, anebo se do pusy nalila vodka, nějaký čas se kloktalo a pak se vodka spolkla. Po několika dávkách zub přestal intenzivně bolet a nemocný bez rozdílu věku tvrdě usnul a měl na chvíli pokoj.

Druhou velkou bolestí, kterou si z dětství pamatuji, byly záněty středního ucha. Byla to velká bolest, ale i na ni se našla metoda. Z rozčesaného konopí udělala maminka malý svitek, zapálila jej, ten hořel jemným dýmením. Nastavil jsem ucho a maminka jej kouřem vyhřívala. Dnes vím, že nepomáhalo jen vyhřívání, ale přitom jsem si také trochu šňupnul a bylo po velké bolesti. Nakopnuté prsty u nohou se obkládaly jitrocelem a svrab se léčil páchnoucí sírovou mastí.

Jinak to vypadalo ve vojenských nemocnicích. Z naší školy udělali na nějakou dobu operační sál. V době válečných akcí jsme do školy nechodili, ale občas jsme ke škole zašli. Tam jsme viděli proražený otvor do naší třídy, přes otvor byl vyveden žlábek a tím odtékala krev. Před školou stála dvě vojenská nákladní auta. Do jednoho se házely amputované části těla a do druhého mrtvá těla. Naplněná auta pak odjížděla na blízký hřbitov. Tam byly vykopány dvě velké jámy a do nich se vše vysypalo. Dovnitř nás nikdy nepustili.

Vstupovat jsme ale mohli do polního lazaretu. Byly to velké hangáry z hrubého plátva. Ranění a vojáci po operacích tam leželi na kovových postelích a vycpaných slamnících. Ležel tam také jeden náš známý voják, před útokem u nás bydlel. Chodili jsme za ním s maminkou a pomáhali mu. Donášeli jsme pro něj jídlo a odnášeli si zakrvavené fáce k vyprání. Fáce se stříhaly ze starých prostěradel, košil a povlaků. Fáců nikdy nebylo dost. Po vyprání a usušení jsem je rád balil do ruliček a odnášel zpět do lazaretu.

Žebráci.

Na zásobování civilistů se v době války nehledělo. Vše šlo pro potřeby vojska. S jídlem to měli nejhorší lidé z města. Na vesnicích přece jen se dalo vyžít. Vždy se tam něco k snědku našlo, žili tam zemědělci a Češi na Volyni se zemědělstvím výlučně zabývali. Hladovějícím se pomáhalo, jak se dalo. Zásoby však rychle ubývaly. Vojenské zásobovací čety velmi často projížděly vesnice, dělaly domovní prohlídky a zjišťovaly stav zásob v jednotlivých usedlostech. Braly vše, co vojsko potřebovalo, obilí, mouku, brambory, zvířata a další zemědělské výrobky. Lidé se bránili tím, že obilí a brambory zakopávali do země. Tak uchránili nejnужnější obživu pro sebe i obilí pro nové zasetí a brambory pro příští sadbu. Stávalo se, že hospodář neměl čím zasít. K tomuto stavu došlo ve východní části Ukrajiny. Tam se snědlo vše, nezaselo se a v následujícím roce vypukl hladomor. Lidé z těchto oblastí začali přicházet na západ a žebřali. Nejvíce byla postižena oblast města Brjaňsk, proto jsme žebřajícím říkali „brjaňšćici“. Za jeden den přišlo do stavení několik žebřáků. Bylo těžké je odmítnout, ve dveřích se křižovali a plakali. Prosili o alespoň malý kousek chleba. Nejhorší bylo, když přišla máma s podvyživenými dětmi. Když byl chleba, tak se každému krajíček dal. Maminka pekla v troubě brambory a ty pak po dvou rozdávala. Obdarovaný zpravidla teplou bramboru nejdříve strčil za košili, aby se alespoň trochu ohřál, potom ji obřadně a s velkou chutí snědl. Maminka také pro žebřáky vařila polévky. Vařila je ve velkém hrnci, takže mohla každému nalít plný talíř.

Žebřajícím často prosili o přenocování. To byl problém, nebylo kam je uložit, jedině ve chlévě nebo ve stodole. Byli špinaví a zavšivení. Oblečení měli velmi nuzné, nebylo je čím přikrýt.

Velmi na mne zapůsobil beznohý žebřák, byl to válečný invalida a místo jedné nohy měl přivázaný kousek dřeva. Bylo hodně sněhu a dřevěná noha se mu hluboce bořila, takže spíše sněhem lezl. Nějakou dobu jsme jej pozorovali a pak zcela vysíleného jej rodiče dovezli do stavení. Trochu se v teple zotavil, přespál a zase odešel dál.

Druhým příběhem, který jsem zaslechl, byl příchod žebřajících ženy se dvěma chlapci. V té době bylo ve vesnici ubytované vojsko. Do domu, kde byl ubytován velitel v hodnosti majora, vstoupila žena s oběma chlapci a začala žebřat. Velitel byl jejím manželem a otcem chlapců. Bylo to zoufalé setkání. Velitel to prý nemohl dost dobře pochopit, on brání vlast a žena s dětmi umírá hlady.

Umírání hladu pokračovalo i po válce. Nejhuře na tom byli propuštění ruští zajatci. Ti šli domů pěšky a procházeli ve skupinách vesnicemi. Nerozumní snědli vše, co jim padlo do rukou. Dostávali z toho silné průjmy i jiné komplikace a následně umírali. K nám také přišla skupina asi pěti bývalých zajatců. Vyspali se v kuchyni na slámě a k večeři dostali vývar ze sušených hrušek. Všichni se vysvlékli a maminka jim přes noc vyprala a vyžehlila veškeré oblečení. Byl to snad jediný způsob jak zahubit co nejvíce vši. Prádlo se vyvařilo a zbytek vši se spálil žehličkou. Nikdy to nebylo dokonalé, za nějaký čas zase vši zvítězily. Říkalo se, že se zažirají do kůže, tam se nedaly dost dobře likvidovat, opět vylezly a množily se.

Tito lidé, kteří se šťastně dostali z německého zajetí, v té době ještě nevěděli, co je čeká. Nechat se zajmout v boji, to byla zrada. A tak ti, co přežili, skončili v gulazích, možná i huře.

Během války, za přítomnosti německých vojsk, byl v blízkosti naší vesnice vykopán kanál pro položení silných spojovacích kabelů. Výkop prováděli ruští zajatci. Při těžké práci dostávali minimum jídla, byli ve strašně zuboženém stavu. Stávalo se, že když kolem nich projížděl hospodář s plným vozem brambor, či řepy, tak to nevydrželi, vrhli se na povoz a syrové brambory i řepu jedli. Samozřejmě, že německé hlídky do nich bez milosti střílely.

Nevím, zda pokládání spojovacích kabelů bylo dokončeno, protože velmi brzy se objevily jámy a v nich uříznutý kus kabelu. Pro nás kluky to byl ohromný materiál. Dráty byly měděné a bylo jich hodně. Měly široké použití, ke hraní i k praktickým věcem.

Hladovění lidí na Ukrajině pokračovalo i v několika letech po válce. Nejhuře na tom byli lidé bez domova. Hodně se jich potulovalo na železničních stanicích. Někteří si pomáhali co nejvíce na západ v naději, že se jim podaří dostat do Československa nebo do Polska. Cestou umírali hladem.

Příště:

Život s vojáky * Návrat do vlasti

DOKONČENÍ

NEMUSÍTE DO GENTU, STAČÍ JET DO KRAVAŘ

tvrdí náš pravidelný čtenář Josef Melecký

Srdečně Vás s předstihem zvu na pondělí 27. května 2013 k nám do Kravař do kostela sv. Bartoloměje, kde od 19:00 hodin v rámci letošního JANÁČKOVA MÁJE bude vystupovat naprostá světová extratřída Capilla Flamenca z belgického Luewenu. Zabývají se zpěvem starých církevních chorálů, tzv. blancefleur, white flower. Poslechnout si je můžete také na www.capilla.be. Určitě nezapomeňte pozvat své blízké, přátele, kamarády. Bude to zcela nezapomenutelný zážitek. Kdybyste si je letos chtěli poslechnout jinde, musíte do Kremsu, Ferrary nebo do Gentu. Všude tady vystupují. Ovšem 27 května 2013 je v jejich programu uvedeno město Kravaře :-)

KAPLE U CESTY ČESKO – NĚMECKÉHO POROZUMĚNÍ SE TAKÉ TĚŠÍ NA JARO

Jak vidno z aktuálního snímku, Kaple sv. Jana Nepomuckého u Cesty česko – německého porozumění zimu přečkala a je stále předmětem zájmu. I když zimy jsou zde na tomto místě velice kruté.

Nedávno se na místo Cesty vypravila delegace z Ostravy a delegace z Německa. Přijedou pochopitelně i 29. června na prodloužení Cesty. Ještě v sobotu 15. května zde bude budišovskou farností organizována již tradiční pouť, podobně jako již v loňském roce. Jste srdečně zváni.

- **SOBOTA 11.5. ČERVENÁ HORA U GUNTRAMOVIC – POUŤ K SV. JANU NEPOMUCKÉMU (PRŮVOD OD KOSTELA V GUNTRAMOVICÍCH, POBOŽNOST, MŠE SV. 17:00)**
- **SOBOTA 29.6. ČERVENÁ HORA U GUNTRAMOVIC – PRODLOUŽENÍ CESTY ČESKO-NĚM. POROZUMĚNÍ (SLAVNOSTNÍ POKLEPÁNÍ KAMENNÝCH DLAŽDIC NA CESTĚ, MŠE SV. ZA PADLÉ 13:00)**

10 let od úmrtí Zdeňka Jirotky

Marek Ondra

Tak trochu ve stínu zůstává letošní desáté výročí úmrtí spisovatele Zdeňka Jirotky (* 7. 1. 1911, Ostrava † 11. 4. 2003, Praha), autora románu Saturnin, které připadá na 12. dubna. Toto výročí připomene Divadlo u. s. MARVIN derniérou. Předloni „stoletý“ autor kromě svého nejznámějšího

románu napsal ještě román Muž se psem a potom spoustu drobnějších útvarů, povídek, rozhlasových her apod. Tři z jeho téměř zapomenutých hříček, které snad ani původně nebyly určeny pro divadlo, si před několika lety vybral soubor Divadla u.s.MARVIN a vytvořil z nich krátké pásmo pod názvem HVĚZDY ZDEŇKA JIROTKY. V něm při důsledném zachování jirotkovské poetiky a decentnosti (diváci se během hry smějí víc srdcem než hlasivkami) posílá mezi diváky společné poselství a poznání, že ne vždy se člověku podaří uskutečnit to, co původně zamýšlel. Soubor se s tímto představením zúčastnil i několika divadelních soutěží a odešel s oceněním za herecký výkon. Diváky bývá toto představení hodnoceno jako velmi milé a příjemné. Soubor Divadla u.s.MARVIN se rozhodl, že toto představení ve dnech, kdy od smrti Zdeňka

Jirotky uplyne 10 let, znovu uvede a uctí toto výročí jeho derniérou.

Termín: St 10. 4. 2013 od 20.30 h. Název: HVĚZDY ZDEŇKA JIROTKY Místo: Divadlo Karla Hackera, Klapkova 26, Praha 8 (přímo u metra a tram Kobyličky) Divadlo u.s.MARVIN, <http://usmarvin.praguesoft.cz>.

(Převzato z Místní kultury)

ČERT A KÁČA OPĚT NA SCÉNĚ SLEZSKÉHO DIVADLA V OPAVĚ

Slavná a stále populární operní pohádka Antonína Dvořáka dává možnost prvního srozumitelného seznámení s žánrem opery pro nejmenší diváky! Příběh o chytrém ovčáku Jirkovi, drzém vesnickém děvčeti Káče a oklamaném čertu Marbuelovi je založen na české lidové báčorce, kterou literárně zpracovala Božena Němcová. 6. 4. 2013 sobota od 17 hodin (50% sleva pro děti a seniory)

PODIVUHODNÉ PŘÍBĚHY LIDSKÉ I JINÉ JAK JE TO S VELEHRADEM?

Beda Dudík (1815 - 1890) historiograf moravský JAK MÁLO O NĚM VÍME

Narodil se 29. ledna 1815 v Kojetíně. Nejstarší zprávy o rodu Dudíků máme z počátku 18. století z Hané, kde byli jeho členové ve vrchnostenských službách jako šafáři a myslivci. První se osamostatnil otec Bedy Dudíka Vincenc, který se stal perníkářem a voskařem v Kojetíně. Výroba perníku a svíček byla vždy těsně spojena, neboť zde mohly být využity oba včelí produkty - med a vosk. S perníkem objížděl Vincenc Dudík okolní jarmarky a poutě a jeden takový jarmark se stal

osudným Bedově matce Magdaleně, rozené Firmianové. Při prodávání perníku na náměstí v Kroměříži ji ranila mrtvice.

Beda Dudík byl nejstarším z devíti dětí. Byl pokřtěn jménem František, jméno Beda přijal až při vstupu do benediktinského řádu. Přesto, že rodina nebyla zámožná, umožnil otec všem třem synům studium. František nejdříve studoval v Kroměříži na šestitřídním piaristickém gymnáziu a pak pokračoval v Brně na dvouročním filozofickém učilišti. Zde též začal studovat teologii. Na filozofii byl jeho profesorem dějepisu rajhradský benediktin Řehoř Volný, který podnítil zájem nadaného studenta o dějepis a jeho vzor patrně přispěl i k tomu, že se František rozhodl vstoupit do rajhradského kláštera a věnovat se vědecké činnosti. Benediktinský řád byl již tradičně zaměřen k pěstování vědy a starobylý rajhradský klášter se svou bohatou knihovnou k tomu poskytoval nejlepší podmínky.

Jakoby symbolicky si Dudík zvolil řádové jméno Beda po anglickém světcí - teologu a historikovi. Z brněnské teologie přestoupil Dudík na univerzitu v Olomouci, kde pokračoval ve studiu teologie, ale začal zároveň navštěvovat filozofickou fakultu. V roce 1840 byl prohlášen doktorem filozofie a vysvěcen na kněze. V pětadvaceti letech ho nacházíme opět na filozofickém učilišti v Brně, tentokrát již jako profesora klasické filozofie a později též dějepisu, který převzal po svém učiteli Volném. Filozofická učiliště byla tehdy jakýmsi vyššími stupni gymnázia nebo přípravkou na vysokou školu. Tyto školy

byly většinou středisky národního hnutí - vzpomeňme jen na litomyšlskou Jiráskovu Filozofickou historii. I na brněnské filozofii vládl čilý vlastenecký ruch, především zásluhou profesora F. M. Klácela, přítele B. Němcové.

Mladý, národně uvědomělý profesor Dudík již od svého nástupu na této škole navrhoval reformu vyučovacího systému a usiloval o zavedení přednášek o českém jazyku. Roku 1845 zahájil první veřejné české přednášky, vymohl zpřístupnění slovanské knihovny studentského spolku všem žákům školy a značně oživil její činnost. Tento úspěch buditeckých snah tehdy vřele přivítal Karel Havlíček v pražských novinách. V revolučních událostech roku 1848 stál Dudík na straně bojovníků za konstituci a práva českého jazyka, i když si uvědomoval ohrožení své existence očekávaným, avšak nakonec neuskutečněným rušením klášterů. Po změně politické situace, která potlačila veškeré národní hnutí, obrátil Dudík veškerou svou energii a schopnosti k vědecké práci. Jeho vlastenecká činnost mu však nebyla zapomenuta - ještě v roce 1851 mluví důvěrná zpráva z policejního sledování gymnaziálních profesorů o Dudíkově "nadšení pro Slovanstvo".

V roce 1849 vydal Dudík své první velké historické dílo - Dějiny rajhradského kláštera. Téhož roku ho pověřil moravský zemský výbor, aby vypracoval dílo o moravském dějepisectví a o pramenech k dějinám Moravy. Za dva roky dostal další významný úkol - byl vyslán do Švédska, aby v tamějších knihovnách a archívech zjistil skutečný stav starších českých rukopisů a tisků, odvezených z našich zemí koncem třicetileté války (1642-1648), a hledal cestu k jejich navrácení. Dudík ve Švédsku pilně bádá čtyři měsíce a výsledky své práce uložil v knize Forschungen in Schweden, která vyšla již v roce 1852.

Právě ze Švédska, v dopisu bratru Antonínovi, pochází jedno z nejkrásnějších Dudíkových vyznání lásky k vlasti: ***"Ze starožité Upsaly, tohoto sídla švédského arcibiskupa a vysokých škol, datuji řádky tyto, které zajisté spatří záři vlasti mé milé, od které roviny, hory i moře široké mne sice tělesně, ne ale duševně dělí. Jest to, bratře, předivný pocit - láska k vlasti! Takový cit se teprve v cizině živě uvědomí, a věř mi, že někdy silná prsa má, svírá touha po otčině mé. Vše, co spatřím, vždy přiměřuji podobám známým a tak aspoň myšlenkou a obrazností s vámi obcuji."***

Vrácení českých památek shledal Dudík zatím nemožným. Tento záměr však nepouštěl ze zřetele a neztrácel naději, že se mu jednou podaří, aby se aspoň část rukopisů dostala zpět do vlasti. Na výzkumy ve Švédsku navázala Dudíkova další cesta do Říma, kde pátral po českých rukopisech a knihách, které sem byly dovezeny švédskou královnou Kristinou. Moravský zemský výbor mu uložil, aby prozkoumal vzácné archívy v Monte Casinu a ve Vatikánu. Zprávu o svých nálezech v obou místech podal ve spisu nazvaném Cesta římská. Na žádost moravského zemského výboru vypracoval vyjádření ke státoprávnímu postavení slezského vévodství k Moravě a ke vzniku moravských enkláv ve Slezsku.

Tyto první dvě velké vědecké cesty přispěly k tomu, že se Dudík rozhodl věnovat pouze historii a proto se vzdal profesury na gymnáziu. V roce 1853 byl povolán do Vídně, aby tam uspořádal centrální archív řádu Německých rytířů. Při této práci, která trvala šest let, probádal Dudík mnoho archívů v Rakousku, Německu, Polsku a Rusku. Sebral zde ještě materiál pro dvě práce numismatické a dílo o Valdštejnově korespondenci a o vpádu Švédů do Čech a na Moravu za třicetileté války. V té době se též stal docentem pro studium středověkých dějin na vídeňské univerzitě.

V roce 1856 Dudík vypracoval pro rakouské ministerstvo vnitra návrh na celkovou úpravu rakouského archívnictví. Tento návrh byl ve své době značně pokrokový, neboť znamenal vlastní první pokus o vytvoření jednotné archívní sítě v celé říši. Nedošel proto porozumění u vídeňských byrokratů a k jeho provedení nedošlo. Ačkoliv se Dudík věnoval historické práci již řadu let, teprve v roce 1859 došlo k jeho jmenování moravským zemským historiografem.

Stal se tak v této funkci protějškem F. Palackého, který byl historiografem země české. V témže roce byl habilitován jako docent středověkých dějin na vídeňské univerzitě. Na univerzitu však nenastoupil, poněvadž moravský zemský výbor ho povolal zpět do Brna a uložil mu, aby pracoval na dějinách Moravy.

Již v roce 1860 vyšel první svazek Dějin Moravy, jeho největšího díla. Dějiny nejdříve vycházely německy, ale již od roku 1871 také česky a to ne jako pouhý překlad, ale jako nové, přepracované vydání. Dudík pro toto dílo hledal prameny v archívech a knihovnách téměř celé Evropy. Za 29 let pilné práce (1859-1888 pracoval velmi široce a podrobně) napsal 12 svazků Dějin Moravy a dospěl až k roku 1305. První svazek Dudíkových Dějin vyvolal vědecký spor, který se přenesl do široké veřejnosti. Historik ve své knize prohlásil, že současný Velehrad u Uherského Hradiště (na snímku) nelze ztotožňovat se starým Veligradem, hlavním sídlem panovníků Mojmirůvců a se sídlem biskupa Metoděje, jak se tehdy všeobecně věřilo, protože pro toto tvrzení nejsou důkazy v historických pramenech.

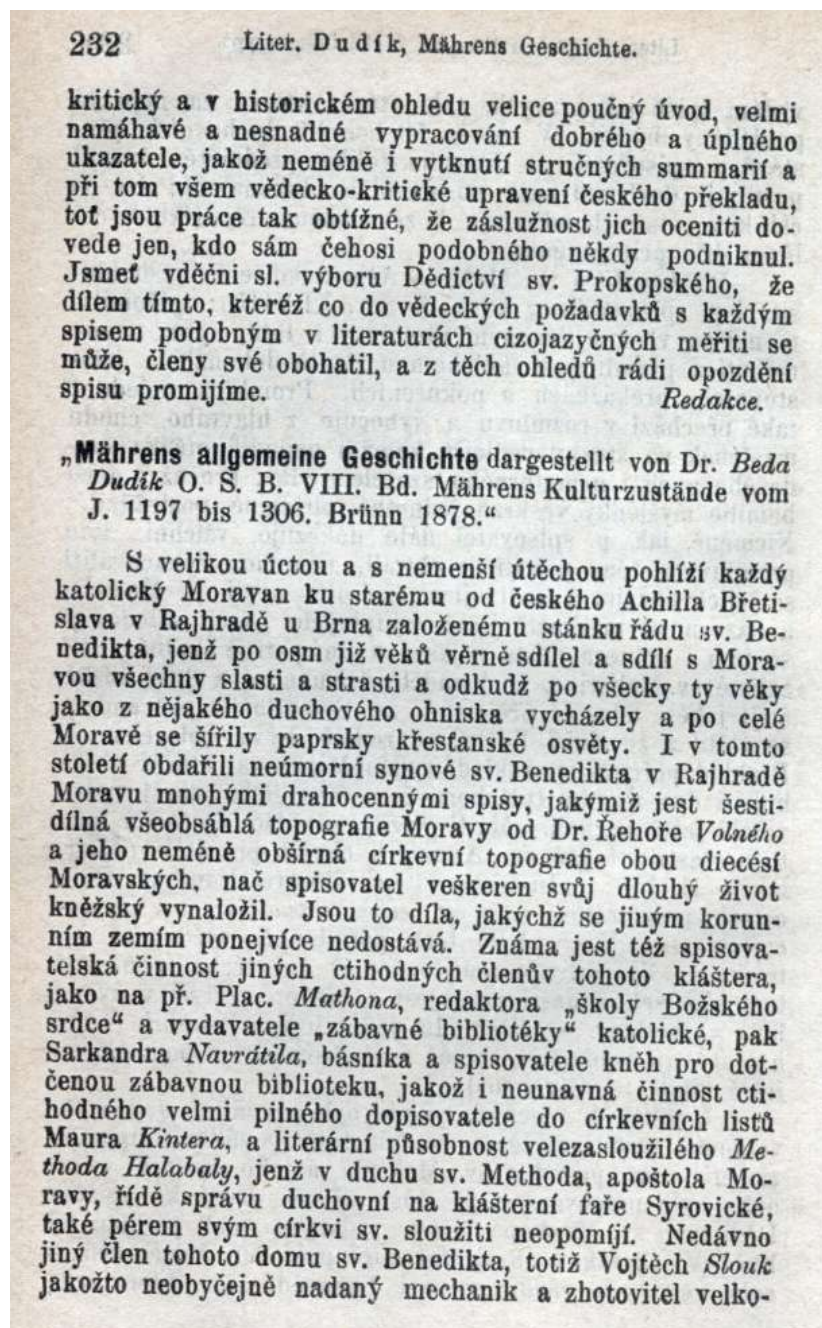
Tato pochybnost se dotkla romantických národních citů vlastenecké společnosti, která v ní viděla ne střízlivý názor vědce, ale projev nedostatku národního smýšlení. Ohlas Dudíkova odmítnutí Velehradu jako kolébky cyrilskometodějské tradice byl tím bouřlivější, že se na Velehradě právě připravovaly pro rok 1863 mohutné oslavy tisíciletého výročí příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Moravu.

Proti Dudíkovi se postavily církevní i vědecké kruhy, napadali ho novináři a spisovatelé. Věčná polemika byla nahrazována nevybíravými útoky na Dudíkovo národní cítění, pamflety a posměšnými písničkami. Dudík nakonec své tvrzení o Velehradě, patrně na nátlak církve, odvolal v prvním svazku českého vydání svých dějin. Rozsáhlé archeologické nálezy v nové době mu však dávají za pravdu v tom, že starý Veligrad skutečně nestál na místě dnešního Velehradu.

Po těchto štvanicích se Dudík nadále nijak aktivně neúčastnil moravského národního života. Láska k národu a vlastenecké smýšlení tím však zůstalo nedotčeno. Podporoval například svého bratra Antonína, který byl děkanem ve Vyškově a pro své bojovné vlastenectví měl četné konflikty s tamějšími Němci, v jeho neústupnosti, schvaloval jeho vytrvalost a povzbuzoval ho, aby neustoupil.

Léta 1860-1880 byla Dudíkovým vrcholným tvůrčím obdobím. Každého roku vydal aspoň jeden svazek svých dějin nebo jinou vědeckou práci. Přitom stále cestoval - konal cestu po Orientu, bádával v Haliči a Uhrách, Holandsku a Belgii, znovu navštívil Řím a podnikl v diplomatickém posláním cestu do Ruska.

Válku roku 1866 prožil na jižní frontě v Itálii, kam byl povolán jako válečný zpravodaj. V roce 1869 se zúčastnil jako historiograf cesty rakouské delegace do Egypta k otevření Suezského průplavu. Na světové výstavě ve Vídni roku 1873 organizoval moravskou národopisnou expozici a vypracoval k ní katalog, který je považován za jednu z prvních odborných prací o moravském, zvláště hanáckém folklóru.

Roku 1875 vychází v Časopisu Matice moravské Dudíkova významná práce Dějiny knihtiskařství na Moravě. Dlouholeté Dudíkovo snažení o vrácení českých rukopisů ze Švédska bylo konečně korunováno úspěchem - v roce 1878 převzal Dudík ve Stockholmu 21 nejvzácnějších rukopisů a odvezl je do vlasti. Zatímco tento čin nebyl příliš podporován rakouskými vládnoucími kruhy, neboť šlo "jen" o česká díla, česká společnost oceňovala Dudíkovy zásluhy jako úspěch národních snah a cílů.

Jan Neruda napsal o Dudíkovi medailonek, kde vítá jeho čin a vyzývá k následování. Za svého života byl Dudík oceněn mnoha řády a vyznamenáními a byl jmenován členem mnoha vědeckých institucí. Ačkoliv není přesný soupis Dudíkova díla, odhaduje se počet jeho prací na 90. Po roce 1880 zdravotní potíže spojené s příchodem stáří přinutily historika zmírnit intenzitu práce.

V roce 1884 dostal konečně první vyznamenání i od církve - byl jmenován čestným opatem třebíčským. Dva roky před svou smrtí s posledním vypětím dokončil dvanáctý svazek Dějin Moravy. Roku 1888 jej postihl první záchvat mrtvice. Od té doby již Dudík neopustil rajhradský klášter. Zemřel zde jedenáct dnů před svými

75. narozeninami, 18. ledna 1890. Je pohřben ve společné hrobce benediktinův rajhradských, ve své době vynikajících vědeckých pracovníků, na hřbitově v Rajhradě, při zdi nedaleko vstupní brány.

Vědecké dílo Bedy Dudíka je dodnes živé, odborníky ceněné a používané jak doma tak v zahraničí. Nejsou to jen jeho velké Dějiny Moravy, ale i ostatní práce, kterými zpřístupňoval velké bohatství fondů četných archivů a knihoven, jeho díla o dějinách knihtisku, práce numismatické a další.

Svůj rodný Kojetín Dudík velmi miloval a neobyčejně k němu lnul. Po celý život se do něj vracel, jezdil tam na návštěvu ke svému bratru Eduardovi, který převzal po otci perníkářství a voskařskou živnost a stal se i kojetínským starostou. Ještě po létech vzpomínali pamětníci na to, jak Dudík chodil po procházkách po Kojetíně, provázen svými malými neteřemi a synovci, kteří se nechtěli hnout od laskavého "strýčka Bedy". Zastavoval se s mnoha lidmi, rozmlouval s nimi a rád poslouchal jejich vyprávění o všem, co se ve městě dělo.

Bohatá korespondence s jeho sourozenci, dosud dochovaná, svědčí výmluvně o Dudíkově lásce k rodnému městu. V jednom dopise píše: "Já jsem rozhodnut kojetínskou školní knihovnu co nejsilněji podporovat. Piš mně, kdo tuto knihovnu pod řízením svým má a jestli tak uzavřena, že si žáci a druzí čtenáři knihu do bytů svých vypůjčiti mohou. Pak na koho se obrátiti mám, abych malý ode mne ustanovené fundaci a knihy věnované zaslati mohl. Láska k otčině nepozůstává ve slovech, nýbrž se ukazuje činem.

Počátky kláštera rajhradského jsou zachyceny ve dvou listinách knížete Břetislava. Starší historikové považovali obě listiny za pravé. Podrobným studiem typů písma, použitého materiálu a způsobu, jakým byly upevněny pečeti na listinách, dokázali Palacký, Dudík a další badatelé, že obě listiny jsou dovedně zhotovená falsa.

Každá z listin je vyhotovena ve dvou exemplářích Rajhradský exemplář listiny z roku 1045 je psán na silném pergamenovém listu, který je 475 mm široký a 292 mm dlouhý. K napsání bylo použito světle hnědého inkoustu, poněkud narezavělého. Písmo (gotická minuskula knížní) na první pohled prozrazuje, že listina nemůže pocházet z doby Břetislavovy. Gotická minuskula prozrazuje, že tento dokument byl vyhotoven ve XIII. století.

K listině je přivěšena pečeť z tmavého hnědého vosku, která má průměr 76 mm. Způsob zavěšení pečeti neodpovídá době, neboť v XI. století se pečeti pouze přitiskovaly. Zavěšené se objevují až ve století XII. Stejným způsobem je zhotoven i břevnovský exemplář listiny z r. 1045. Od rajhradské se liší pouze rozměrem (339 x 503 mm) a pečeti, která má stejnou formu, ale je přetištěná. Všechna tato zjištění připouštějí, že vzorem při zhotovování těchto listin byly listiny podstatně starší.

Domnělý originál listiny z roku 1048 je napsán na silném pergamenu rozměru 345 x 295 mm. Tvar písma a pečeť opět naznačují, že listina nemůže být z doby knížete Břetislava I. Listina je psána minuskulou - tedy písmem obvyklým ve XIII. století. Pečeť je zhotovena z tmavohnědého vosku. K listině je připevněna nití žluté barvy. Tento způsob je v XI. století neobvyklý. Rozměry pečeti, její tvar, obraz a nápis na ní svědčí, že byla zhotovena stejným pečetidlem jako pečeti na obou exemplářích listiny z r. 1045.

Pečeti na všech listinách mají velice nápadnou příbuznost s pečeti knížete Boleslava II., která jest přivěšena k podvržené zakládací listině kláštera břevnovského. Toto falsum je datováno 14. ledna 993. Vedle vnějších příbuzností s listinou knížete Boleslava můžeme najít i příbuznosti obsahové. V nejdůležitějších ustanoveních obou listin, která jednájí o imunitách, vyskytují se nápadné slovní shody, jejichž zdrojem je listina Boleslavova.

Srovnání všech vnějších znaků a obsahová příbuznost nade vší pochybnost dokazují, že tvůrce listiny Břetislavovy z r. 1045 čerpal ze zakládací listiny knížete Boleslava a že této listiny z r. 1045 bylo pak použito jako vzoru pro zhotovení listiny z r. 1048. Obě falsa byla ve 13. století vyhotovena s dobrou znalostí situace ve století jedenáctém.

Vážení kamarádi, vojáci tradičních regimentů,

v souvislosti s nadcházející Audiencí u císaře Karla I., slavností ke cti blahoslaveného císaře a krále Karla I. z Domu Rakouského, s přihlédnutím k významu tohoto mezinárodního setkání příznivců tradic národů bývalé podunajské monarchie, pokládám za svoji povinnost obrátit se na Vás s následující výzvou.

Oficiální program slavnosti vždy nedělitelně tvoří slavnostní nástup tradičních jednotek, průvod do nejstaršího českého poutního místa Staré Boleslavi i audienní Mše svatá u Palladia země české, kde je od roku 2011, nikoli náhodou, umístěna relikvie blahoslaveného krále zemí Koruny svatováclavské.

Tyto části oficiálního programu tvoří jeden více než symbolický celek, a svou účastí - bez ohledu na osobní víru - manifestujeme před očima veřejnosti, zahraničních návštěvníků, ale i našich domácích odpůrců, své postoje: příslušnost k tradičnímu hnutí, které se odkazuje na staletí společných dějin národů střední Evropy, podporu tradičním hodnotám ve společnosti a zájem o duchovní a morální odkaz blahoslaveného krále Karla.

Dovolte mi vyjádřit naději, že letos - jakož i v budoucnosti - Vaši velitelé vzpomenu v císařské armádě zcela běžného povelu „Zum Gebet!“ a bude dána přednost účasti na bohoslužbě před hospodami, že pluky v chrámu svými prapory vzdají čest našemu poslednímu králi a s ním i památce svých předchůdců, pro které nebyla vojna hraním na vojáky, když pod prapory týchž regimentů stvrzovali svou přísahu krví.
Děkuji vám. Viribus Unitis!

Mjr. iTR Dr. Milan Novák O.S.G.M.
Personaladjutant JCKV Karla Habsbursko-Lotrinského,
představitel Modlitební ligy císaře Karla I. v ČR

Dáno v Brandýse nad Labem dne 1. dubna 2013, v den výročí skonu
Jeho Veličenstva bl. Karla I. Rakouského.

Audience u císaře Karla I. 2013 - Setkání tří panovníků

Audience u císaře Karla I. bude, vedle památky na císaře a krále Karla I. Rakouského, v roce 2013 věnována připomínce 200. výročí brandýského setkání tří evropských mocnářů – rakouského císaře, českého a uherského krále Františka I., cara vši Rusi Alexandra I. a pruského krále Bedřicha Viléma III. Užším vojensko-historickým tématem bude tedy období napoleonské.

I. Účast na oficiální části programu – Audience u císaře Karla I.

Slavnostního nástupu, průvodu do Staré Boleslavi a Audienční Mše sv. se budou účastnit vojáci v uniformách **všech historických období**. Svoji účast (mimo jednotek napoleonského období) v rámci možností hlase předem, nejlépe do 15. dubna 2013 na adresu Lt. Milana Šilera: Milan.Siler@seznam.cz, tel. 603 280 780. Jednotky se musí nahlásit nejpozději při příjezdu v den konání Audience do 10.00 hodin v recepčním stanu u vchodu do zahrady, jinak nebudou při nástupu jmenovány.

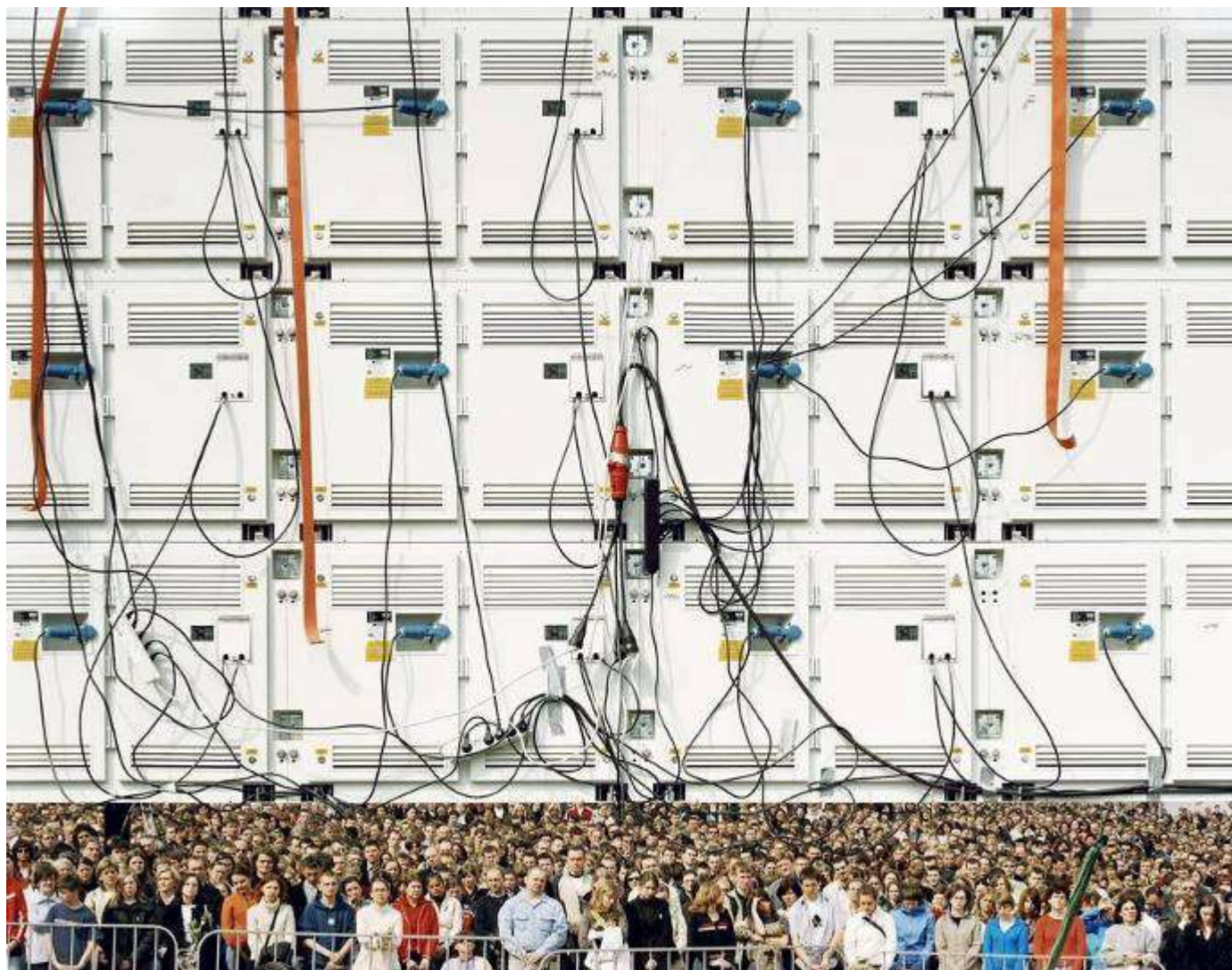
II. Účast na Vojensko-historické odpolední části programu - Slavnosti vítání tří panovníků ve Staré Boleslavi a v zámecké zahradě

Vojensko-historických představení ve Staré Boleslavi a v zámecké zahradě se budou účastnit pouze vojáci v napoleonských uniformách, výhradně na základě předchozí dohody s pořadatelem a po převzetí konkrétních úkolů v programu parády a manévřů. Svůj zájem musíte nahlásit nejpozději do 15. dubna na adresu: **Radim Dufek, tel. 602952330, e-mail: dufek.rex@volny.cz** a dále svoji účast s p. Dufkem, velitelem této části Audience, přímo

projednat. Pořadatel má právo z hlediska koncepce pořadu nabídnutou účast odmítnout, a to budiž chápáno jako nutnost z hlediska dramaturgie a režie programu. Vojáci v uniformách ostatních období budou vítány diváky představení.

Město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav
Modlitební liga císaře Karla I. za mír mezi národy
Unie evropských vojensko-historických skupin
Tradiční vojensko-historické spolky ČR
Oblastní muzeum Praha-východ
Sdružení Radecký 1766–2016
Malice staroboleslavská
Vojenský a špitální rád sv. Lazara Jeruzalémského
za podpory
Armády ČR
a
Ministerstva kultury ČR
mají čest Vás pozvat
na tradiční slavnost
Audience
u císaře Karla I.
v roce 200. výročí
setkání tří panovníků, Jejich Veličenstev
Františka I., císaře rakouského,
krále českého a uherského,
Alexandra I., cara vší Rusi,
a pruského krále Bedřicha Viléma III.
na zámku Brandýs nad Labem roku 1813
Zámek Brandýs nad Labem,
26 - 27. dubna 2013

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

*Brit Marc Power (*1959) je členem agentury Magnum Photos. A zaslouženě! Třeba jeho fotografie z televizního přenosu zádušní mše za zemřelého papeže na velkoplošnou obrazovku ve Varšavě je unikátní. Odvážná kompozice s převažující výrazně výtvarnou a odosobněnou strukturou zadní desky obřího billboardu v kombinaci se strukturou hlav lidského davu má nečekaný estetický účinek. Pokochejte se nevídanou symbiózou výtvarné a zpravodajské fotografie*

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (806)

Nedávno mi jedna naše čtenářka napsala, jestli bych také neuměl napsat román. Třeba o korupci, nebo tak podobně. Na to jsou v naší zemi jiní, napsal jsem jí, aniž bych někoho jmenoval. Ale ta myšlenka na román o korupci mi nedala spát. Jaký bych mohl napsat román? Inu začínal by asi takto:

Sídlo Činitelovo bylo zařízeno velice přepychově. Nescházelo zde nic. Přesto mě Činitel zavedl do přilehlé sociální části sestávající se ze sauny a několika koupelen. Pustil tiše sprchu, upřeně se na mne zahleděl a řekl, ukazujíc přitom prstem ke stropu – to víte, nedá se nic dělat.

Ona je všemocná a vládne nám všem, korupce jedna. Bude vás to stát, pane Čvančara, když chcete tu zakázku, pouhý milionek...

Takhle nějak začnu tedy psát společenský román o korupci roku 2013 a o desetiletích předtím. Nemyslete si, že budu někoho šetřit. Jistě nebude pro vás obtížné pochopit, že v obsahu románu bude hrát roli odhalitelného čeština. V médiích se říká – vládne nám korupce, šíří se zde korupce, jsme ovládáni korupcí. Jak jednoduché a jednoduše alibistické.

Korupce je přece úkaz způsobený lidmi, kteří mohou z titulu svého postavení korumpovat a být korumpováni. Žádná korupce nám nevládne, neboť neexistuje sama o sobě. Správně česky bychom měli psát, že se na různých místech a stupních vládnutí nacházejí lidé velice mizerných mravů a zvyků, kteří při naprosté absenci charakteru v jejich osobním vybavení korumpují a nechají se korumpovat. Lidé, kteří nás vykořisťují a zneužívají tak postů, jež jim byly svěřeny.

Tedy nevládne nám korupce, ale špatní lidé. Pochopitelně jen někteří. A to již vypadá jinak, že? Čeština je skvělá a zneužitelná. Hon na korupci, boj proti ní, to je něco jiného, než když si místo slova korupce dosadíte korumpujícího. S bojem proti korupci souhlasí snad každý. Ale popíšeme-li ten stav pravdivě, hned víme, že není třeba bojovat proti korupci, ale proti lidem, kteří korumpují. A to je v psychologickém pojetí celého problému obrovský rozdíl.

Za boj proti korupci se mohou schovat sami korupčníci. Dochází to tak daleko, že oni sami krčí bezmocně rameny a říkají, jako onen Činitel – to víte, co se dá dělat, vládne nám Korupce, mrška jedna. A my to platíme, blbci jedni, dodejme. Ustavujeme orgány a úřady na boj proti korupci a dá se předpokládat, že k tomu budeme svolávat konference. A přitom si nejsme schopni přiznat, že velký podíl na korupci má například neustálé rozdělování pašalíků (funkcí ve státní správě) lidem, jejichž jedinou kvalifikací je příslušnost k politické straně toho, kdo rozhoduje.

O tom, jestli ten či onen člověk morálně (i odborně) unese váhu nové funkce, se neuvažuje. Po různých odhaleních se zase tito selhavší lidé ze stran vylučují, na místo, aby byli potrestáni ti, kdož je nezodpovědně do oněch funkcí instalovali. Nakazili se korupcí, říkají ti zodpovědní a vypadá to lépe. Jakoby korupce byla totožná s chřipkovou epidemií. Takže co? Pojmenovávat věci a jevy s použitím správné češtiny by pro začátek asi stačilo.

Kdyby se ovšem našel někdo, kdo by měl zájem, aby onen román vypadal jinak, třeba by mohl začínat takto:

Sídlo Činitelovo bylo zařízeno velice přepychově. Nescházelo zde nic. Přesto mě Činitel zavedl do přilehlé sociální části sestávající se ze sauny a několika koupelen. Pustil tiše sprchu, upřeně se na mne zahleděl a řekl, ukazujíc přitom prstem ke stropu – to víte, nedá se nic dělat.

Naši zaměstnanci vyžadují dobré sociální zařízení a já musím, pane Čvančara, trvat na tom, aby vaše firma ty závady ve sprchách odstranila. Jinak vám nemůžeme proplatit tu fakturu, přesto, že ostatní práce byly provedeny perfektně....

Mezi námi – nestálo by to více než milionek.

Dnes má svátek RICHARD. Zítra, ve čtvrtek IVANA. V pátek MIROSLAV/MIRKA, v sobotu VENDULA/VENUŠE, v neděli HEŘMAN/HERMÍNA, v pondělí EMA, v úterý DUŠAN a ve středu DARJA. Nezapomeňte jim blahopřát.

